

ΠΛΗ31

PROLOG

Μάθημα 1:
Εισαγωγή

Δημήτρης Ψούνης

www.psounis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Σκοπός του Μαθήματος

B. Θεωρία

1. Σταθερές και Μεταβλητές

2. Γεγονότα

3. Ερωτήσεις

1. Ερωτήσεις σε Γεγονότα
2. Ερωτήσεις με μεταβλητές
3. Ερωτήσεις με ανώνυμες μεταβλητές
4. Σύνθετες ερωτήσεις

4. Κανόνες

1. Ορισμός Κανόνα
2. Ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα
3. Αναδρομικοί Κανόνες

Γ. Ασκήσεις

B. Θεωρία

Η Γλώσσα Προγραμματισμού Prolog

- Η Prolog είναι μια γλώσσα προγραμματισμού που βασίζεται στην κατηγορηματική λογική.
  - Δεν έχει καμία σχέση με τον διαδικαστικό προγραμματισμό (δεν υπάρχει if και δεν υπάρχει for – οι δύο ουσιώδεις δομές κάθε διαδικαστικής γλώσσας προγραμματισμού)
- Ο στόχος της Prolog είναι:
  - Να ενσωματώσει γνώση του πραγματικού κόσμου στο πρόγραμμα.
  - Να ορίσει ένα σύνολο κανόνων εξαγωγής νέας γνώσης.
- Με τον τρόπο αυτό:
  - Ο προγραμματιστής δεν θα καθοδηγεί το πρόγραμμα για το πώς να κάνει μια ενέργεια.
  - Ο προγραμματιστής θα ρωτάει το πρόγραμμα για μια πληροφορία και αυτό θα εξάγει μόνο του την απάντηση.

B. Θεωρία

1. Σταθερές και Μεταβλητές

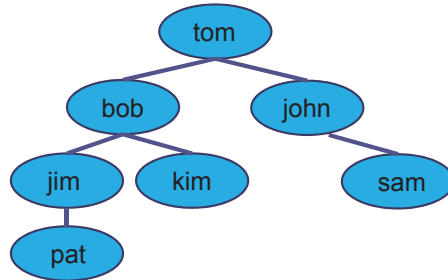
- Στην Prolog μία σταθερά αναπαρίσταται με μικρούς λατινικούς χαρακτήρες.
- Π.χ.
  - socrates
  - tom
  - man
- Αντίθετα μια μεταβλητή ξεκινάει πάντα με κεφαλαίο γράμμα
  - X
  - Person
  - Father

Β. Θεωρία

2. Γεγονότα

- Η αναπαράσταση υφιστάμενης γνώσης σε ένα πρόγραμμα Prolog γίνεται μέσω κανόνων που ονομάζονται γεγονότα.
- Το όνομα ενός κανόνα είναι δικής μας επιλογής και απεικονίζει μια πληροφορία που έχουμε για τον πραγματικό κόσμο
- Π.χ. αν `parent/2` ένα κατηγορήμα που εκφράζει ότι το 1^ο όρισμα είναι γονέας του 2^{ου} ορίσματος τότε το σύνολο γεγονότων που φαίνεται αριστερά, αναπαριστά το οικογενειακό δένδρο που φαίνεται δεξιά.

```
parent(tom,bob).
parent(tom,john).
parent(bob,jim).
parent(bob,kim).
parent(john,sam).
parent(jim,pat).
```


Β. Θεωρία

3. Ερωτήσεις

- Στην SWI Prolog αποθηκεύουμε τα γεγονότα σε ένα ξεχωριστό αρχείο κειμένου (κατά προτίμηση γραμμένο με τον κειμενογράφο) με προέκταση `.pl`
  - Η συγγραφή των αρχείων γεγονότων γίνεται και με την SWI Prolog επιλέγοντας `File->New` οπότε θα ανοίξει ο κειμενογράφος στον οποίο μπορούμε να καταγράψουμε τα γεγονότα.
- Αφού έχουμε γράψει τα γεγονότα, επιλέγουμε `File->Consult` και επιλέγουμε το αρχείο. Αυτομάτως τα γεγονότα φορτώνονται στον πυρήνα της Prolog, άρα θεωρούνται γνώση του συστήματος.
- Πλέον είμαστε σε θέση να κάνουμε ερωτήσεις που αφορούν τα γεγονότα που έχουμε καταγράψει

Β. Θεωρία

3. Ερωτήσεις (1. Ερωτήσεις σε Γεγονότα)

- Οι ερωτήσεις γίνονται στην κονσόλα της Prolog αμέσως μετά το σήμα `?-`
- Παραδείγματα ερωτήσεων γεγονότων. Προσοχή, ότι το ερώτημα είναι το όνομα του κατηγορήματος ακολουθούμενο από την τελεία:

```
?- parent(tom,bob).
true.

?- parent(tom,kim).
false.

?- parent(tom,michael).
false.
```

Β. Θεωρία

3. Ερωτήσεις (2. Ερωτήσεις με μεταβλητές)

- Παραδείγματα ερωτήσεων με μεταβλητές.

```
?- parent(tom,X).
X = bob ;
X = john.

?- parent(X,john).
X = tom.

?- parent(X,Y).
X = tom,
Y = bob ;
X = tom,
Y = john ;
.
.
.
```

B. Θεωρία

3. Ερωτήσεις (2. Ερωτήσεις με μεταβλητές)

- Η ερώτηση `parent(tom,X)` στην Prolog μεταφράζεται ως «βρες όλες τις τιμές για την μεταβλητή `X`, ώστε το `parent(tom,X)` να είναι αληθές.
- Πατώντας ερωτηματικό μετά από κάθε τιμή που μας επιστρέφει η κονσόλα, μας εμφανίζει επόμενες τιμές που επαληθεύουν την ερώτηση έως ότου να μην υπάρχουν άλλες τέτοιες τιμές.
- Η σειρά με την οποία εμφανίζονται τα αποτελέσματα στην κονσόλα, έχει να κάνει με την σειρά που καταγράψαμε τα γεγονότα στο πρόγραμμά μας.

B. Θεωρία

3. Ερωτήσεις (3. Ανώνυμες Μεταβλητές)

- Η ανώνυμη μεταβλητή συμβολίζεται με underscore `'_'` και παίζει ακριβώς τον ίδιο ρόλο με μια μεταβλητή.
- Την χρησιμοποιούμε όταν δεν θέλουμε να μας επιστραφούν οι συγκεκριμένες τιμές που αντιστοιχούν στην μεταβλητή αλλά θέλουμε να μας επιστραφεί αν υπάρχουν τιμές που επαληθεύουν την ερώτηση.
- Π.χ. η ερώτηση:


```
?- parent(tom, _).
```

  - Θα απαντήσει απλά `true`, διότι υπάρχουν τιμές που μπορούν να ανατεθούν στην μεταβλητή, ώστε να επαληθευτεί η σχέση.
  - Έτσι η παραπάνω ερώτηση δεν είναι πλέον «ποιοι είναι τα παιδιά του `tom`», αλλά είναι «έχει ο `tom` παιδιά;»
- Ενώ η ερώτηση:


```
?- parent(_, pat).
```

  - είναι «έχει η `pat` γονέα;» και θα απαντηθεί `true`.

B. Θεωρία

3. Ερωτήσεις (4. Σύνθετες Ερωτήσεις)

- Για να κάνουμε πιο σύνθετες ερωτήσεις μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους συνήθεις λογικούς τελεστές AND, OR και NOT

ΤΕΛΕΣΤΗΣ	Συμβολισμός
AND	, (κόμμα)
OR	; (ερωτηματικό)
NOT	\+

- Παραδείγματα:

```
?- \+parent(tom, _).
false.
```

```
?- parent(X,tom);parent(tom,X).
X = bob ;
X = john.
```

```
?- parent(X,bob),parent(X,john).
X = tom ;
false.
```

B. Θεωρία

4. Κανόνες (1. ορισμός κανόνα)

- Ένας κανόνας είναι ένας τρόπος για να ορίσουμε μία σχέση μέσω άλλων σχέσεων.
- Ένας κανόνας γράφεται με το σύμβολο `:-` (που διαβάζεται «αληθεύει αν»)


```
Όνομα-Σχέσης (Ορίσματα) :- Υποθέσεις
```
- Για παράδειγμα μπορούμε να ορίσουμε τη σχέση `grandparent` να αληθεύει αν το 1^ο όρισμα είναι παππούς (ή γιαγιά) του 2^{ου} ως εξής:


```
grandparent(X,Y) :-
    parent(X,Z),
    parent(Z,Y).
```
- Με βάση το συντακτικό που έχουμε ορίσει ο παραπάνω κανόνας διαβάζεται:
  - Η σχέση `grandparent(X,Y)` αληθεύει αν το `X` είναι γονέας του `Z` ΚΑΙ το `Z` είναι γονέας του `Y`.

B. Θεωρία

4. Κανόνες (2. Ενσωμάτωση στο πρόγραμμα)

- Οι κανόνες γράφονται αμέσως μετά τα γεγονότα στο αρχείο προγράμματος
- Ενσωματώνονται στην SWI-Prolog αφού επιλέξουμε File->Consult στο αρχείο πηγαίου κώδικα (Προσοχή αν επαναφορτώνουμε αρχείο: επιλέγουμε File->Reload modified files)
- Θεωρείται καλή προγραμματιστική πρακτική να αναφέρουμε τους κανόνες μετά τα γεγονότα στο αρχείο προγράμματος.
- Έπειτα η κονσόλα μπορεί να μας απαντήσει και στα ερωτήματα που θέτουμε με χρήση του κατηγορήματος που έχουμε ορίσει.

B. Θεωρία

4. Κανόνες (2. Ενσωμάτωση στο πρόγραμμα)

- Από τη στιγμή που έχουμε ορίσει ένα κατηγορημα στο «πρόγραμμά μας» μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε ως ένα οποιοδήποτε άλλο κατηγορημα.
- Παραδείγματα:

- Η ερώτηση «έχει ο tom εγγόνια διατυπώνεται ως εξής:»

```
?- grandparent(tom, _).
true
```

- Ενώ η ερώτηση: «ποια είναι τα εγγόνια του tom;»

```
?- grandparent(tom, X).
X=jim ;
X=kim ;
X=sam.
```


B. Θεωρία

4. Κανόνες (3. Αναδρομικοί Κανόνες)

- Πως μπορούμε να ορίσουμε έναν κανόνα που να αληθεύει αν το 1^ο όρισμα είναι πρόγονος του 2^{ου} ορίσματος;

```
ancestor(X, Y) :-
    parent(X, Y).
ancestor(X, Y) :-
    parent(X, Z), parent(Z, Y).
ancestor(X, Y) :-
    parent(X, Z), parent(Z, W), parent(W, Y).
```

- Προφανώς δεν μπορούμε να κάνουμε αυτήν την καταγραφή για οσαδήποτε επίπεδα.
- Η λύση έρχεται με την **αναδρομή**! Μπορούμε να ορίσουμε αναδρομικά την σχέση πρόγονος ως εξής:
  - Αληθεύει αν ο X είναι ο γονέας του Y ή
  - Αληθεύει αν ο X είναι ο γονέας ενός Z, ο οποίος είναι πρόγονος του Y.

B. Θεωρία

4. Κανόνες (3. Αναδρομικοί Κανόνες)

- Έτσι ορίζουμε την σχέση πρόγονος ως εξής:

```
ancestor(X, Y) :-
    parent(X, Y).
ancestor(X, Y) :-
    parent(X, Z), ancestor(Z, Y).
```

- Είναι συνήθης πρακτική όταν γράφουμε την αναδρομή να γράφουμε πρώτα τον κανόνα τερματισμού της αναδρομής και έπειτα τον αναδρομικό κανόνα.
- Ας δούμε πως θα εκτελέσει η prolog το ερώτημα ancestor(tom, pat).

B. Θεωρία

4. Κανόνες (3. Εκτέλεση Προγράμματος)

Ασκηση: Δώστε το πλήρες δένδρο εκτέλεσης του ερωτήματος ? - **ancestor(tom,pat)**.